

Programma voorjaarscongres KNHG

Denkend aan Nederland ... Erfgoed, Canon en nationale identiteit in politiek, onderwijs en media

- 10.00 u Inloop en registratie, ontvangst met koffie/thee
Locatie: Kasteelboerderij
- 10.30 u **Welkom** door dagvoorzitter – Martine Gosselink, hoofd Geschiedenis Rijksmuseum
Locatie: Kasteelboerderij
- 10.35 u **Welkom** door Willem Bijleveld, directeur Nederlands Openluchtmuseum
- 10.40 u **Kasteeltijd: De geschiedenis van nu en het historiseren van de traditie**
Inleidende lezing door Susan Legêne, Vrije Universiteit
Locatie: Kasteelboerderij
- 11.00 u **Bezoek in groepen aan de entree tentoonstelling over canon**
Locatie: entreegebouw
- 11.45 u **De Canon van Nederland: van onderwijsconcept tot museale presentatie**
Debat olv Hubert Slings, Nederlands Openluchtmuseum
Locatie: Kasteelboerderij
- 12.30 **Lunch + ingelaste ALV**
Locatie: Kasteelboerderij
- 13.30 – 14.10 u start ronde 1 presentaties in verschillende zalen Kasteelboerderij, inclusief discussie en wisselen tussen rondes. Deelnemers kiezen een sessie per ronde.

1. Een identiteit dichterbij; De lokale canon: een praktijkvoorbeeld

Presentatie met debat olv Jette Janssen en Lian van der Zon, Erfgoed Gelderland
Met het debat rondom de nationale identiteit groeit de behoefte naar lokale identiteitsvorming en -versterking. In veel plaatsen ontstaat het idee van een lokale of regionale canon. Hoe pak je dat aan? En hoe verhoudt zich dat tot de nationale canon en identiteit? Dr. Jette Janssen en Lian van der Zon MA ontwikkelden een regionale canon in de Liemers (Gelderland) en verrijkten deze met persoonlijke verhalen door middel van *Oral History*. Zij delen hun ervaringen uit de praktijk en sluiten af met een debat over het belang van de lokale canon.

2. Canonvorming en het gevaar van methodologisch nationalisme

Presentatie met debat olv Eric Storm, Universiteit Leiden
Erfgoed en canons worden meestal nationaal gedefinieerd en bevestigen impliciet de nationale kaders die het uitgangspunt zijn. In recente studies wordt gewezen op de problematische kanten van het nog steeds dominante methodologisch nationalisme in de sociale wetenschappen en de geschiedschrijving en deze lessen zijn ook uitermate relevant als we het over erfgoed, canon en nationale identiteit hebben. Een eerste problematisch aspect is dat canons en erfgoed de huidige natie staat in het verleden projecteren en zo de Republiek – met een totaal ander staatsbestel en andere grenzen – gelijkstellen met het Koninkrijk der Nederlanden. Ten tweede worden interne verschillen, buitenlandse invloeden en de rol van de koloniën en migranten grotendeels genegeerd. Verder wordt vooral aandacht gegeven aan periodes (Gouden Eeuw), gebieden (grote steden) en voorwerpen (Hollandse meesters) die 'uniek' zijn. Ten slotte worden de bijdragen van amateurs (vrouwen) grotendeels genegeerd. Zo ontstaat een heel eenzijdig beeld van zowel het verleden als het heden. In deze presentatie zal ik ingaan op de implicaties van het methodologisch nationalisme en deze vooral illustreren aan de hand van de canonvorming van de Nederlandse kunst.

3. Het Openluchtmuseum als Zwitsers zakmes van de samenleving

Presentatie met debat olv Hans Piena, Nederlands Openluchtmuseum

Er zijn in het verleden veel partijen geweest die het Nederlands Openluchtmuseum als instrument gebruikten voor het vasthouden van een imaginaire identiteit, een gedeeld verleden of voor meer sociale cohesie. In deze presentatie worden de valkuilen geschetst van de instrumenteel toegepaste volkskunde, zoals die tot 1960 gangbaar was. Deze valkuilen zullen worden afgezet tegen het hernieuwd definiëren van een eigen identiteit en de middelen die daarbij in relatie tot het Nederlands Openluchtmuseum voor worden gebruikt.

14.20 – 15.00 u

start ronde 2 presentaties in verschillende zalen Kasteelboerderij, inclusief discussie en wisselen tussen rondes. Deelnemers kiezen een sessie per ronde.

4. Culturele identiteitspolitiek. De effecten van het Digital Disability Archive

Presentaties met debat olv Paul van Trigt, Universiteit Leiden

Cultureel erfgoed wordt in toenemende mate bediscussieerd als een bestanddeel dat kan bijdragen aan een meer of minder exclusieve 'nationale identiteit'. In deze debatten staat vaak de vraag centraal of en zo ja hoe minderheden ingesloten worden in de nationale gemeenschap. Hoe dienen historici zich te verhouden tot deze identiteitspolitiek rond erfgoed? In onze bijdrage aan het congres willen we graag onze ervaringen van het *Digital Disability Archive* (DDA) project presenteren en bespreken. Het DDA is een initiatief van een diverse groep mensen en organisaties binnen en buiten de wetenschap met interesse voor de (Nederlandse) geschiedenis van mensen met een beperking. Dankzij een NWO KIEM subsidie wordt momenteel door website ontwikkelaar Driebit gewerkt aan een voor iedereen toegankelijke website waarop de geschiedenis van mensen met een beperking verteld wordt op verschillende manieren en vanuit verschillende perspectieven, met verwijzingen naar erfgoedinstellingen, en met mogelijkheden voor interactie en het uploaden van verhalen en bronnen vanuit huis. In onze presentatie zullen we uiteen zetten hoe wij denken dat het DDA kan bijdragen aan de integratie van (de geschiedenis van) een minderheid, hoe we een plaats geven aan de overlap tussen verschillende minderheden en hoe we om willen gaan met verschil, bijvoorbeeld tussen mensen met en zonder beperking of tussen mensen met en zonder positie in de wetenschap.

5. Museaal canon-netwerk en het basisonderwijs: kleur in de geschiedenis?

Presentatie met debat olv Luuk de Bakker en Miriam Zwinkels, Marnix Academie
Wat Balkenendes vehikel had kunnen worden om Nederlandse scholieren zich, aan de hand van de nationale geschiedenis, 'te laten bezinnen op normen en waarden', werd een lelijk eendje waarover legio historici intussen een plasje hebben gedaan. Daarin is één standpunt helaas onderbelicht gebleven; het vakdidactisch nut voor het basisonderwijs. Binnen het basisonderwijs wordt de canon namelijk veelvuldig gebruikt. Voor een meester of juf die maar liefst tien verschillende schoolvakken tegelijkertijd moet beheersen, is een hapklare aanbieding van lesstof in een kekke vormgeving zo slecht nog niet. Het enige obstakel dat het breed gedragen succes van een 'gemeenschappelijke canon' tegenhoudt, is de inhoud. Hoewel er door de commissie Van Oostrom enkele pogingen ondernomen zijn om multiculturele voorbeelden te verweven in de canon, blijft het aandeel van deze voorbeelden vooralsnog klein. De canon van Nederland zou juist de ideale gelegenheid bieden om zwarte bladzijden uit de geschiedenis nadrukkelijker te benoemen. Naast een genuanceerd historisch referentiekader van leerlingen, zou deze invulling ook een didactische meerwaarde hebben. Kortom; op naar gebrandschilderde ramen!

6. Zwarte bladzijdes: Het kwaad is altijd de ander, nooit wijzelf.

Presentatie met debat olv Marjonne Maan

De laatste jaren is er steeds meer aandacht voor 'zwarte bladzijdes' in onze geschiedenis: slavernij, kolonialisme, politionele acties, Tweede Wereldoorlog.

Maar door deze episodes in de nationale geschiedenis zo te benoemen, zetten we ze apart: als een discontinuïteit in een verder coherent verhaal. Klopt dat wel? Of schuiven we deze vaak complexe materie te makkelijk van ons af, als iets waar we ons niet mee hoeven verbinden?

Door onderzoek te doen naar mijn beladen familiegeschiedenis weet ik : die zwarte bladzijdes zitten in onszelf. Als we willen weten wie wij zijn, dan wordt het tijd die pijnlijke, confronterende verhalen onder ogen te zien, te onderzoeken en met elkaar te delen. Mijn opa was een NSB'er. En zijn broers en vader ook. Ik schrijf er blogs over op mijn website. Ik probeer zo toegankelijk en eerlijk mogelijk te beschrijven wat er is gebeurd en hoe het kwam dat een gemiddeld Nederlands gezin zo overtuigd koos voor het fascisme. In mijn presentatie zal ik ingaan op wat het inhoudt

dit persoonlijke verhaal te delen, en hoe mijn familiegeschiedenis past in het grotere verhaal van de Nederlandse identiteit.

15.00 u

theepauze

Locatie: Kasteelboerderij

15.30 u

Slotdebat – Canonisering en nationalisering van de geschiedenis

Locatie: Kasteelboerderij

olv dagvoorzitter Martine Gosselink.

16.30 u

Borrel incl. bekendmaking en pitch van finalisten *Jonge Historicus van het Jaar 2018*

17.30 u

Einde